

STIJN DENTERS
VANWEGE EEN HOND

NOVELLE

Ontwerp omslag: vandijk ontwerpt, Eindhoven

Omslagafbeelding: aquarel door Boris Stefanovitch Riabouchinsky
(1898-1975), www.hamsheregallery.com

Ontwerp binnenwerk: Palmslag, Groningen

© 2021 Uitgeverij Palmslag | Stijn Denters

www.palmslag.nl

info@palmslag.nl

Alle rechten voorbehouden. Niets uit dit boek mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, internet, fotokopie, microfilm of op welke andere (digitale) wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

No part of this book may be reproduced in any form by print, internet, photoprint, microfilm or any other (digital) means without written permission from the publisher.

ISBN 9789493245068

NUR 301

‘Waar wil je naartoe?’
‘Ik ga waar jij gaat!’
– Roger-Pol Droit

I

Toen Jidde de deur achter zich dichttrok bedacht hij dat het misschien de laatste keer was dat hij zijn appartement verliet.

Deze ochtend zou hij naar Ammersloot gaan, een klein dorp in het oosten van het land, zo'n drie uur rijden. Hij had een buitenhuisje gehuurd en met de eigenaar afgesproken dat hij bij aankomst vier maanden huur vooruit zou betalen.

Sinds hij Laurie voor het laatst had gezien was hij in een leegte terechtgekomen. De dagen herhaalden zich als een zinloze reeks, zonder uitzicht op iets anders. Langzaam was het besef gekomen dat hij de situatie onder ogen moest zien. Hij had gedacht dat ze voor elkaar bestemd waren, maar had hij dat niet te graag gewild? Was het niet vanaf het begin al een onmogelijke gedachte geweest? Na enkele maanden van doorleefde treurnis, zelfbeklag en slapeloosheid was hij tot het inzicht gekomen dat er iets moest gebeuren. Met ongewone voortvarendheid had hij ontslag genomen. Het postbedrijf waar hij werkte was gaan voelen als een zinloze onderneming en eigenlijk moest alleen het moment van daadkracht nog komen. Het afscheid van zijn collega's verliep zonder spijt en met een vanzelfsprekendheid alsof dit al veel eerder had moeten gebeuren.

En nu was hij vrij, een man van bijna middelbare leeftijd, zonder werk, zonder inkomen, maar met voldoende spaargeld om zich voorlopig geen zorgen

te hoeven maken. Hij wilde zich losmaken van de lethargie zonder te weten wat het hem brengen zou.

Het was in die gemoedstoestand dat hij zijn rugzak had ingepakt.

Het was eind augustus toen hij die ochtend met de Austin Allegro naar Ammersloot reed. Het deed hem goed gaandeweg het stedelijk gebied achter zich te laten, alsof er zo weer ruimte kon komen voor iets nieuws.

Langs de snelweg was het geluidsscherp over de gehele lengte voorzien van graffiti. Dat moest een heel werk zijn geweest. Waar kwam die behoefte toch vandaan om bij nacht en ontij met spuitbussen in de weer te gaan? Ook in de stad hadden de verfspuiters overal hun merktekens achtergelaten – op muren en gevels, op verkeersborden, transformatiekasten, tunneldoorgangen, treinstellen, blijkbaar in de veronderstelling dat ze met hun acties iets bijdroegen aan het verfraaien van de openbare ruimte.

Onderweg was hij gestopt bij een tankstation en na de korte onderbreking bereikte hij aan het eind van de ochtend een afgelegen boerderij. Hier had hij met de verhuurder afgesproken om de sleutel van het huisje op te halen. Op het erf kwam hem een wild blaffende hond tegemoet. Gealarmeerd door de hond verscheen een oudere man in een blauwe overall die Jidde wantrouwend opnam.

‘Komt u voor het huis?’

‘Ja, dan bent u de verhuurder?’

‘Zeker. Komt u binnen.’

Jidde volgde de verhuurder naar de bijkeuken. Het was een man van weinig woorden, een gepensioneerde boer die bij gebrek aan een opvolger land en vee had verkocht

maar nog op de boerderij was blijven wonen. Hij hield nu alleen nog wat kippen voor de aardigheid. Uit de lade van een kast haalde hij een vel papier tevoorschijn.

‘Meneer, hier heb ik de huurovereenkomst.’

Op het getypte vel zag Jidde een aantal spelfouten die voor een deel met de hand waren verbeterd, maar het leek hem wel in orde. Hij ondertekende en betaalde de huur voor de komende maanden. Hierna kreeg hij uitleg hoe hij het huisje kon vinden. Hij moest de provinciale weg naar Ammersloot nemen en na een brug over een beekje moest hij rechtsaf een onverhard weggetje inslaan. Vanaf daar leidde het bospad naar het voormalige boswachtershuis.

Het was een kwartier rijden naar de afgelegen woning. Het huisje was kleiner dan hij had gedacht, niet meer dan een benedenverdieping en daarboven een schuin pannendak. Op de voordeur was een plankje geschroefd waarop in sierlijke letters *De Specht* was geschreven. Binnen was er een niet al te grote woonkamer met eenvoudig meubilair. Verder een half open keuken, een slaapkamer en nog een kleiner kamertje. Een steile, smalle trap leidde naar de zolder waar diverse spullen waren opgeslagen. Openslaande deuren gaven toegang tot een klein en scheefgezakt terras waar twee tuinstoelen stonden. In een ladekast vond hij een paar tijdschriften, *Boer en Land*, maandblad van de Katholieke Bond voor de Agrarische Sector, een aantal verouderde folders van het plaatselijke toeristenbureau, een damspel, een paar losse dobbelstenen. Nadat hij zo wat had rondgekeken was hij niet ontevreden. Hier wilde hij de komende maanden wel verblijven.

Er volgde een kalme opeenvolging van herfstdagen. Elke ochtend maakte hij een wandeling in de omgeving, een afwisselend gebied van bos, heidevelden en weilanden. In de middag had hij wat te lezen, ging nog een uurtje rusten of reed met de auto naar het verderop gelegen dorp. Ammersloot lag zo'n drie kilometer van het huisje, een rustig dorp met in het midden een oud kerkje. Behalve de buurtsuper was er ook een drogisterij en een winkeltje waar van alles werd verkocht wat voor een huishouden nuttig zou kunnen zijn. In het kleine pandje bleef er nauwelijks ruimte over tussen de spullen van allerlei aard zoals tuingereedschap, keukenspullen, kantoorbenodigdheden, speelgoed, fotolijstjes, oude jaargangen van tijdschriften. Achter in de zaak was een toonbank waar een bejaarde man wachtte op klandizie. Er kwamen hier wel eens mensen binnen voor een praatje, maar er werd niet veel verkocht en in het overvolle winkeltje werd het nauwelijks leger.

Bij de supermarkt deed hij inkopen. Het was zijn gewoonte om daarna het plaatselijke café De Gouden Munt te bezoeken. Het was zo'n typisch dorpscafé met vaste stamgasten, voornamelijk oudere mannen die in onverstaanbaar dialect met elkaar spraken, kledjes op de tafeltjes, een biljarttafel en ingelijste foto's aan de muur van de Dorpsstraat zoals deze er vijftig jaar geleden uitzag.

Bij terugkomst in De Specht voelde hij zich thuis in het kleine huisje.

Voor het moment was hij tevreden. Hij had zich voorgenomen dat hij alles nu maar zou laten komen zoals het op zijn pad kwam. Hij had geen verplichtingen meer zoals vijf keer per week op tijd opstaan en het bijhouden

van een huishouding. Er waren eenzame dagen geweest, dagen waarop hij slechts een paar woorden met de kassière van een supermarkt had gesproken.

Hij voelde zich in zekere zin bevrijd, maar had hij zich niet gewoon verplaatst naar een andere omgeving, een omgeving waar hij niemand kende en waar hij niets hoefde uit te leggen?

Zoals vaak gingen zijn gedachten uit naar Laurie, naar de kleine bijzonderheden als ze bij elkaar waren. Zij had wel eens gezegd dat ze de behoefte voelde hem aan te raken maar dat toch niet gedaan had. En had hij niet hetzelfde willen doen maar het ook niet gedurfd? Zou het dan anders zijn gegaan? Hij wist dat hij haar idealiseerde, maar dat deed hij graag. En als er al minpunten waren dan zou hij die zonder bezwaar liefdevol accepteren. Hij had nog steeds een telefoonnummer en een e-mailadres, maar toch was het een afgesloten hoofdstuk. Hij had wel eens gehoord dat het kunnen loslaten ook een bewijs van liefde was, maar hij vond het een zwaar offer en hij wist niet of hij dat kon opbrengen. Was hij niet een van de velen die het overkwam, vertwijfeld achterblijven met het beste wat je te bieden had?

Op een namiddag zat hij op het terras voor het huisje. Vanaf hier had hij tussen de bomen uitzicht op een omgeploegde akker. Een bleek zonnetje scheen over de velden, weldra zou het beginnen te schemeren. Tussen de struiken zag hij een loslopende hond. Het dier verdween uit het zicht maar dook even later uit een andere richting weer op. Over de grond snuffelend was hij nu dichterbij gekomen. Jidde probeerde hem te lokken, maar de hond was schichtig. Hij moest geduldig zijn en uiteinde-

lijk kwam het dier toch aarzelend naar hem toe.

‘Zo hond, kom je even langs? Waar moet je naartoe?’

Het was een middelgrote, magere hond met een bruine vacht en slaphangende, lange oren.

Eenmaal naar hem toegekomen liet het dier zich gewillig over zijn kop aaien, had er toen alweer snel genoeg van en verdween weer uit het zicht.

Intussen was de schemering al ingevallen en was het fris geworden.

De volgende ochtend lag de hond voor het huis op het terras. Het dier leek er weer vandoor te willen gaan, maar Jidde wist hem te lokken en zijn vertrouwen te winnen. De hond liet zich aanhalen en bleef de verdere ochtend in de buurt van het huis. Af en toe stond hij schuchter voor de geopende terrasdeuren. Jidde had gezien dat hij geen halsband droeg. Hij vroeg zich af of het een zwervhond was of anders een hond die zijn eigenaar was kwijtgeraakt. Hoe dan ook, het dier was vermagerd. Hij vulde een pan met water en liet de hond drinken.

De volgende dagen bleef de hond in de buurt. Toen Jidde naar de auto liep om in het dorp inkopen te doen merkte hij dat het dier hem volgde.

Waarom ook niet? Hij liet de hond op de achterbank in de auto.

In Ammersloot parkeerde hij naast de supermarkt. De hond volgde hem tot aan de deur van de winkel.

‘Nee hond, je mag hier niet naar binnen. Zit. Je moet hier wachten.’

De hond leek het te begrijpen, Jidde zou wel zien hoe het zou aflopen. In de supermarkt deed hij voor drie dagen inkopen. Weer buitengekomen zag hij dat de

hond geduldig was blijven wachten. Hij kreeg een inval. Hij ging weer terug de winkel in en kocht hondenvoer. Het was nog een onwennig idee zich over het dier te ontfermen en eigenlijk voelde het ook wat ongemakkelijk.

Terug bij De Specht gaf hij de hond voer en na wat aarzelen wilde het dier wel binnenkomen. Jidde liet het maar zo gebeuren.

De hond bleef bij hem. Overdag struinde hij in de omgeving van het huisje en aan het eind van de middag gaf Jidde hem hondenbrokken. De hond bleef altijd wat schichtig als hij werd aangehaald. En als Jidde hem voer gaf aarzelde het dier, alsof het niet zeker was of het hem wel gegund was. Na een tijdje was de hond als vanzelf een soort huisgenoot geworden en had op de versleten bank in de woonkamer een plek gevonden.

Het stoorde Jidde als de hond 's morgens tegen het bed sprong. Het leek alsof het dier vond dat hij nu lang genoeg geslapen had. Omdat hij het niet kon negeren stond hij ten slotte maar op. De hond stond dan al voor de terrasdeur en maakte duidelijk dat hij naar buiten wilde. Jidde was niet gewend een huisdier te hebben maar hij begreep dat hier bepaalde verplichtingen bij hoorden. Half tegen zijn zin kleepte hij zich aan en nog voor hij ontbijt had genomen ging hij naar buiten. Zo werd het een dagelijkse gewoonte elke ochtend met de hond een wandeling te maken.

Hij had inmiddels gemerkt dat het een teefje was. Hij bedacht zich dat hij het dier nog geen naam had gegeven. Misschien had ze al een naam, maar dan moest hij nu een nieuwe naam bedenken. Hij vond het wat oneigenlijk want met een naam zou de hond min of meer zijn

bezit gaan worden en daarmee ook een betekenis krijgen.

Er schoot hem een naam te binnen. Hij zou de hond Tieka gaan noemen. De volgende dagen oefende hij met de naam als hij het dier aanhaalde. Het duurde een tijdje, maar toen leek ze toch te begrijpen dat dit nu haar roepnaam was geworden.

2

Hij wist niet of het woensdag was of misschien al donderdag. Maar eigenlijk maakte dat niet zoveel uit en was het wel prettig dat hij zich daar niet over behoefde te bekommeren.

Nadat hij op een middag inkopen had gedaan in de supermarkt bezocht hij De Gouden Munt. Een oudere, tendere dame aan een tafeltje bij het raam was hem al eerder opgevallen. Ze zat altijd alleen op haar vaste plaats, dronk een glas witte wijn en las de krant. Hij was met de vrouw in gesprek geraakt. Ze vertelde dat ze oorspronkelijk uit Gerenvelde kwam, een dorp zo'n zestig kilometer verderop. Ze had daar haar jeugd doorgebracht en als oudste dochter hielp ze mee in de bakkerszaak van haar ouders. Ze was verliefd geworden op een jongen uit een naburig dorp. Ze waren voor elkaar bestemd en ze zouden gaan trouwen. Hij was de zoon van een boer en zou het bedrijf van zijn vader overnemen. Twee weken voor het geplande huwelijk gebeurde het ongeluk. Een auto die met hoge snelheid door het dorp reed had haar aanstaande echtgenoot aangereden. Hij was zwaargewond, leefde nog een paar dagen en overleed in het ziekenhuis. De bestuurder van de auto had gedronken en kreeg een geldboete wegens roekeloos rijden.

Jidde was onder de indruk van het verhaal. Het kwam hem voor dat het drama haar leven had bepaald. Ze vertelde dat ze na de begrafenis niet meer in het dorp wilde wonen en zo was ze in Ammersloot gekomen. Hier kon ze aan de slag als jonge medewerkster in een krui-

denierswinkel. Na acht jaar kon ze de zaak overnemen. Ze bleef in Ammersloot, kreeg een vaste klantenkring en werkte van de vroege ochtend tot laat in de avond in de winkel. Ze was er trots op dat ze als alleenstaande vrouw een goedlopende zaak had opgebouwd. Maar met de komst van de supermarkt liep de klandizie terug. De laatste jaren waren moeilijk geweest en ten slotte was ze met pensioen gegaan.

Jidde liet de oude dame haar verhaal vertellen zonder vragen te stellen. Om iets te betekenen bestelde hij bij de barman nog een glas wijn voor de vrouw en voor zichzelf een biertje.

Aan het tafeltje bij het raam keek de vrouw peinzend naar buiten, denkend aan de tijd die achter haar lag.

‘Weet je wat nou zo gek is? Ik ben sinds die begrafenis niet meer in Gerenvelde geweest. Ik heb er nog wel eens aan gedacht het graf van Bert te bezoeken. Maar het is al zo lang geleden. Misschien heb ik er te lang mee gewacht, ik was altijd maar bezig met die winkel. Maar nu, op mijn leeftijd, heb ik niet zo lang meer. Ja, ik geloof dat ik nog wel een keertje naar het graf wil.’

‘Waarom zou u dat niet doen?’

‘Ach ja, het is hier nogal ver vandaan. Hoe zou ik daar moeten komen?’

‘Nou, als u het zou willen, zestig kilometer is niet zo ver. Ik heb een auto.’

Ze keek hem aandachtig aan. ‘Nou, als je dat meent. Als je me ernaartoe zou kunnen brengen...’

‘Och, het is geen moeite en ik heb alle tijd.’

Jidde mocht haar Greet noemen en ze spraken af dat ze over drie dagen naar Gerenvelde zouden gaan.

Hij was die ochtend wel wat bezorgd of hij de Austin aan de praat zou krijgen. De auto was al behoorlijk op leeftijd en nogal matig onderhouden, maar bij de eerste poging sloeg de motor direct aan. Met Tieka op de achterbank haalde hij Greet op. De oude dame woonde in een achterafstraatje boven de nu leegstaande winkel. Een plaatselijke kunstenaar had toestemming gekregen zijn werk in de etalage te exposeren – niet onaardige landschapsgezichten uit de omgeving van de streek.

Greet had voor de gelegenheid een zwarte jurk aan en haar grijze haar in een knotje gemodelleerd. Op weg naar Gerenvelde verlieten ze de snelweg bij een afslag en daarna ging het over smalle wegen door landbouwgebied. Hier en daar kwamen ze door gehuchten en langs afgelegen boerderijen.

‘Zeg Jidde, eigenlijk weet ik nog niets van jou.’

‘Nou, laat ik zeggen dat ik hier gekomen ben om over een aantal dingen na te denken. Maar vandaag is het jouw dag, Greet. Laten we het hebben over Bert, hoe je je hem herinnert.’

‘Ja, Bert. Eigenlijk is het wel gek. Omdat hij al zo vroeg overleden is blijft hij in mijn herinnering altijd een jonge man. Ik vond hem bijzonder omdat hij zoveel levenslust had. Hij had het er wel eens over dat hij wilde studeren in de stad. Hij had eigenlijk dierenarts willen worden maar koos er uiteindelijk toch voor om de boerderij over te nemen. We zouden met z’n tweeën in de boerderij van zijn ouders gaan wonen. Ja, dat was het plan.’

Aan het begin van de middag bereikten ze Gerenvelde. Het dorp zag er verlaten uit. Zoals zoveel dorpen in de omgeving waren de jonge mensen hier weggetrokken en waren de ouderen gebleven. Terwijl ze de Hoofdstraat

inreden keek Greet belangstellend om zich heen. Ze vond dat er niet veel veranderd was. Wel stonden er opvallend veel huizen te koop. Er was nog een café en een enkele winkel met een postagentschap. Het vroegere gemeentehuis was een kantoor geworden en de lagere school waar ze als meisje naartoe ging was veranderd in een zorgcentrum. Midden in het dorp stond een klein romaans kerkje. Er waren weinig mensen op straat. In de Hoofdstraat moest Jidde uitwijken voor een landbouwvoertuig dat hen met veel geraas tegemoetkwam, Massey Ferguson.

De begraafplaats lag aan de rand van het dorp en zonder veel moeite wist Greet het nog te vinden. Op het parkeerterrein stond een verroeste Volkswagen Kever met twee lekke banden. Een smeedijzeren hek gaf toegang tot de kleine begraafplaats. Aan weerszijden van smalle paden lagen de grafzerken dicht bij elkaar. Het kwam Jidde voor dat het lang geleden moest zijn geweest sinds de laatste graven hier in gebruik waren genomen. Op sommige plaatsen waren de paden half overwoekerd met onkruid, de grafstenen scheefgezakt met vervaagde opschriften. Hier lagen veel herinneringen in de aarde en waren de overledenen misschien al bijna vergeten door de nabestaanden. Hij volgde Greet terwijl ze tussen de graven zocht. Hier en daar aarzelde ze, sloeg dan weer een ander pad in. Op een achterafgelegen plek stond ze stil voor een eenvoudige gedenksteen.

*Ter nagedachtenis aan
Bertus Boeringhe
1941 - 1960*

Hij vond het gepast Greet nu even alleen te laten. Even verderop vond hij een bankje waar hij ging zitten. Vanaf hier zag hij de tengere gestalte van de oude dame terwijl ze in gedachten verzonken voor het graf stond. Ongetwijfeld dacht ze nu terug aan de gelukkige tijd met haar jeugdliefde, hoe het noodlot had toegeslagen en hoe alles anders was verlopen. Ze boog zich naar voren, liet haar hand met een teder gebaar over de verweerde steen glijden.

Een zuchtje wind blies over de dodenakker met de gevallen herfstbladeren en deed de hoge bomen ruisen. Een paar mussen waren neergestreken en hipten over het pad. Van verre klonk het klaaglijk loeien van een koe. De klok van een kerk sloeg drie uur.

Er ging een kwartiertje voorbij en toen gingen ze weer terug. Terwijl ze zwiingend naar de parkeerplaats liepen kwam Tieka hen enthousiast tegemoet. Jidde wilde iets zeggen, maar hij wist niet wat. Hij zag dat het gezicht van Greet een zachtere uitdrukking had gekregen en alsof ze hem gerust wilde stellen legde ze zijn hand op zijn arm. 'Jidde, het is goed zo.'

Met een kalme regelmaat gingen de dagen voorbij. Het was aan het eind van een middag toen hij beseftte dat hij Tieka al een tijd niet gezien had. Hij had voer klaargezet en meestal kwam de hond dan wel tevoorschijn. Hij liet de terrasdeur open, maar Tieka liet zich niet zien. Zou de hond die steeds in de omgeving van het huisje was gebleven nu weer haar eigen weg zijn gegaan? Hij was naar buiten gegaan en had haar geroepen, maar had het uiteindelijk opgegeven.

De volgende dag was Tieka er nog niet. Weer had hij

in de omgeving gezocht. Hij bedacht zich dat de hond misschien haar baas had teruggevonden. Of misschien was ze een zwerfhond die wel vaker bij mensen aan kwam lopen om er na een tijdje weer vandoor te gaan. Toch wel jammer, hij was gewend geraakt aan het gezelschap van het dier.

Sinds hun bezoek aan Gerenvelde, nu een week geleden, had hij Greet niet meer gezien en hij vroeg zich af hoe het de oude dame was vergaan. Misschien kon hij haar wel weer vinden in De Gouden Munt. Daar aangekomen zag hij dat haar vaste tafeltje bij het raam bezet was door twee mannen die druk met elkaar in gesprek waren. Dan moest hij het maar eens bij haar huis proberen.

Hij belde aan bij de winkel met de aquarellen in de etalage. Een vrouw van oudere leeftijd met een nerveus gezicht deed open.

‘Goedemiddag, mevrouw. Ik kom voor Greet.’

‘Komt u voor Greet? Bent u een vriend?’

‘Nou, ik ken Greet van De Gouden Munt.’

‘O, dan weet u niet... Greet is overleden.’

Jidde was ontdaan. ‘Nee toch... Dat had ik niet gedacht.’ Onder de indruk wist hij niet wat hij zeggen moest.

‘Ja, het is nu drie dagen geleden dat ze begraven is. Maar komt u toch even binnen.’

De vrouw ging hem voor naar de leegstaande winkel. Hier en daar stond nog meubilair en tegen een muur waren verhuisdozen opgestapeld.

‘Gaat u zitten.’ De vrouw schoof zelf ook een keukenstoel bij.

‘U moet weten, ik ben de buurvrouw. Ik lette altijd een beetje op Greet want haar gezondheid was niet meer zo

goed. Ze heeft een beroerte gehad en is naar het ziekenhuis gebracht. En daar heeft ze nog een paar dagen geleefd.'

Dat was kort na hun bezoek aan het graf, realiseerde Jidde zich.

'Dat spijt me nou werkelijk, mevrouw, dat had ik toch niet kunnen denken.'

'Ja, en daarom pas ik nu een beetje op het huis. U moet weten, Greet kende niet zoveel mensen en ze had ook niet veel familie. Op de begrafenis is nog wel een neef gekomen uit de stad. Hij zal de administratie afhandelen en het huis verkopen. Ik kom hier intussen om alvast wat op te ruimen.'

De vrouw keek ernstig toen Jidde vertelde over hun bezoek aan Gerenvelde.

'Ach ja, daar heeft ze het over gehad. Dat heeft haar plezier gedaan. Dus u bent met haar mee geweest? Ach ja, dat is fijn. Maar wilt u niet een kopje thee?'

Hij had eigenlijk niet zo'n behoefte aan thee, maar in deze situatie kon hij het niet weigeren.

Het was al later op de avond toen hij buiten een klaaglijk gejam hoorde. Hij herkende het geluid. Het was de hond die met haar nagels aan de terrasdeur stond te krabben. Het was Tiekka, verregend en mager.

'Tiekka, daar ben je weer!'

Hij zocht een handdoek en roste de hond stevig af. Hij vroeg zich af waar het dier geweest was, maar eigenlijk deed dat er niet toe. Ze was terug, ze had honger en ze moest verzorgd worden. Hij gaf haar te eten en het was alsof ze niet was weggeweest. Ze had alweer haar vaste plaats op de bank gevonden.